

యజుర్రణ్యకే - ఆనంద వల్లి (బ్రహ్మ వల్లి)

శ్రీః

తైత్తిరీయోపనిషది

ద్వితీయః ప్రశ్నః.

(బ్రహ్మవర్ణీ బ్రహ్మవిద్యాప్రశ్నాః.)

కాండర్షిః = వారుణీదేవతా.

☀ అనువాకాః నవ.

శాంతిపాఠః.

హగిః ఓమ్ | సహ నా వవతు | సహ నౌ భునక్తు | సహ వీర్యం
కరవాంహౌ | తేజస్వి నా వధీత మస్తు మావిద్విషాంహౌ | ఓం శాన్తిః
శాన్తిః శాన్తిః ||

ప్రథమోఽనువాకః.

☀ కృతోన్మపనిషత్సార సంగ్రహమస్త్రాః. ☀

ఓమ్ || ¹బ్రహ్మవి దాహ్నోతి పరమ్ | ²తద్దేహా ఒభ్యుక్తా | సత్యం
జ్ఞాన మస్తన్తం బ్రహ్మ | యో వేద నిహితం గుహాయాం పరమే వ్యో-
మణి | సో ఒశ్నుతే సర్వా న్కామా స్థస్మామ్ | బ్రహ్మణా విషశ్చి తేతి |
³తస్మా ద్వా వ్రతస్మా ద్దాత్తన ఆకాశ స్సంభూతః | ఆకాశా ద్వాయుః |
వాయో రగ్నిః | అగ్నే రాపః | అధ్యుః పృథివీ | పృథివ్యా ఓషధ

* ఆస్యప్రశ్నస్య వైదికసంప్రదాయాను సారణి అనువాకాః నవ; భాష్యమతే నతు అనువాకద్వయమేవ. తత్ర ప్రథమానువాకః శాంతిపాఠ, ద్వితీయానువాకః బ్రహ్మ విదిత్యాధ్య ప్రశ్నసమాప్తి పర్యంతం ఇతి చక్షేయం. అత్రేతు సంప్రదాయాను సారం అనువాకసంఖ్యా నూచితా.

ద్వితీయః ప్రశ్నః.

౧౭౯

యః | ఓషధీభ్యోఽన్నమ్ | అన్నా త్పురుషః | స వా ఏష పురుషోఽ-
 న్నరసమయః | తస్యేద మేవ శిరః | అయం దక్షిణః పక్షః | అయ
 ముత్తరః పక్షః | అయ మాత్మా | ఇదం పుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా | త దప్యేష
 శ్లోకో భవతి | ౧ |

ద్వితీయోఽనువాకః.

✽ అన్నమయశోకవిషయః. ✽

౧ అన్నా దైవ ప్రజాః ప్రజాయంతే | యాః కా శ్చ పృథివీం
 శ్రితాః | అథో అన్నేనైవ జీవంతి | అథైవ దపియన్త్యన్తతః | అ
 న్నగ్ంహి భూతానాం జ్యేష్ఠమ్ | తస్మా క్షుర్వాషధ ముచ్యతే | సర్వం
 జైతేఽన్న మాప్పువంతి | యేఽన్నం బ్రహ్మోపాసతే | అన్నగ్ం
 హి భూతానాం జ్యేష్ఠమ్ | తస్మా క్షుర్వాషధ ముచ్యతే | అన్నా-
 ద్భూతాని జాయంతే | జాతాన్యన్నేన వర్ధంతే | అచ్యతేఽత్తి చ భూ-
 తాని | తస్మా దన్నం త దుచ్యత ఇతి | తస్మా ద్వా ఏతస్మా దన్నరసమ
 యాత్ | అన్యోఽన్తర ఆత్మా ప్రాణమయః | తేనైవ పూర్ణః | స
 వా ఏష పురుషవిధ ఏవ | తస్య పురుషవిధతామ్ | అన్వయం పురు
 షవిధః | తస్యప్రాణ ఏవ శిరః | వ్యానో దక్షిణః పక్షః | అపాన ఉత్తరః
 పక్షః | ఆకాశ ఆత్మా | పృథివీ పుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా | త దప్యేషశ్లోకో
 భవతి | ౨ |

తృతీయోఽనువాకః.

✽ ప్రాణమయశోకవిషయః. ✽

౧ ప్రాణం దేవా అనుప్రాణంతి | మనుష్యాః సశవశ్చ యే |
 ప్రాణో హి భూతానా మాయుః | తస్మా క్షుర్వాయుష ముచ్యతే |

౧౦౦

తైత్తిరీయోపనిషది

సర్వ మేవ త ఆయు ర్యన్తి | యే ప్రాణం బ్రహ్మాసాసతే | ప్రాణో హి
భూతానా మాయుః | తస్మా ధుర్వాయుష ముచ్యత ఇతి | ¹తస్మైవ
ఏవ శారీర ఆత్మా | యః పూర్వస్య | ²తస్మా ద్వా ఏతస్మా త్ప్రాణమి
యాత్ | అన్యో ³స్తరఆత్మా మనోమయః | తేనైవ పూర్ణః | ⁴స
వా ఏష పురుషవిధ ఏవ | తస్య పురుషవిధతామ్ | అన్వయం పురుష
విధః | తస్య యజా రేవ శిరః | ఋగ్దక్షిణః సక్షుః | సామోత్తరః సక్షుః |
ఆదేశ ఆత్మా | అథర్వాగ్నిరసః పుచ్చం ప్రతిష్ఠా | ⁵త దప్యేష శ్లోకో
భవతి | 3 |

చతుర్థోఽనువాకః.

—* మనోమయకోశవిషయః. *

౧ ¹యతో వాచో నివర్తన్తే | అప్రాప్త్య మనసా సహ | ఆనందం
బ్రహ్మణో విద్వాన్ | న విభేతి కదాచనేతి | ²తస్మైవ ఏవ శారీర
ఆత్మా | యః పూర్వస్య | ³తస్మా ద్వా ఏతస్మా త్మనోమయాత్ | అన్యో ⁴
స్తరఆత్మా విజ్ఞానమయః | తేనైవ పూర్ణః | ⁵స వా ఏష పురుషవిధ
ఏవ | తస్య పురుషవిధతామ్ | అన్వయం పురుషవిధః | తస్య శ్రద్ధైవ
శిరః | ఋతం దక్షిణః సక్షుః | స త్య ముత్తరః సక్షుః | యోగ ఆత్మా |
మహాపుచ్చం ప్రతిష్ఠా | ⁶త దప్యేష శ్లోకో భవతి | ౪ |

పంచమోఽనువాకః.

—* విజ్ఞానమయకోశవిషయః. *

౧ ¹విజ్ఞానం యజ్ఞం తనుతే | కర్మాణి తనుతే ²పిచ | విజ్ఞానం దేవా
స్పృశ్యే | బ్రహ్మజ్యేష్ఠ ముపాసతే | విజ్ఞానం బ్రహ్మ చే ద్వేద | తస్మా త్చ
For more SMARThA E-Books Visit: www.smarthamitra.in

న్నప్రమాద్యతి । ✽శరీరే వాస్వనో హిత్యా । సర్వా న్కామాన్సమ-
 శ్చుత ఇతి । ²తస్యైవ ఏవ శారీర ఆత్మా । యః పూర్వస్య । ³తస్మా
 ద్వా ఏతస్మా ద్విజ్ఞానమయాత్ । అన్యో ౭ న్తర ఆత్మా ౭౭నన్దమయః ।
 తేనైవ పూర్ణః । ⁴స వా ఏవ పురుషవిధ ఏవ । తస్య పురుషవిధతామ్ ।
 అన్వయం పురుషవిధః । తస్య ప్రియ మేవ శిరః । మోదో దక్షిణః సక్షుః ।
 ప్రమోద ఉత్తరః సక్షుః । ఆనన్ద ఆత్మా । బ్రహ్మపుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా । ⁵ త
 దప్యేష శ్లోకో భవతి ॥

వఖోఽనువాకః.

✽ ఆనందమయశ్లోకే బ్రహ్మణః ప్రతిపాదనమ్. ✽

○ ¹అస న్నేవ స భవతి । అస ద్బ్రహ్మేతి వేద చేత్ । అస్తి బ్రహ్మేతి
 చే ద్వేద । సన్త మేనం తతో విదు రితి । ² తస్యైవ ఏవ శారీర ఆత్మా ।
 యః పూర్వస్య । ³అథాతోఽనుప్రశ్నాః । ⁴ఉతావిద్వా న్మముం లోకం
 ప్రేత్య । కశ్చన గచ్ఛతీ 3 । ఆహో విద్వా న్మముం లోకం ప్రేత్య ।
 కశ్చి ధ్నుమశ్నుతా 3 ఉ । ⁵సో ౭ కామయత । బహుస్యాం ప్రజాయేయేతి ।
 స తపో ౭ తప్యత । స తప స్త్వా । ఇదగ్ం సర్వ మన్మజత । ⁶యదిదం
 కించ । త ధ్నుప్యా । త దేవానుసావిశత్ । ⁷ త దనుప్రవిశ్య । సచ్ఛ
 త్యచ్ఛా భవత్ । నిరు క్తం చానిరు క్తంచ । నిలయనం చానిలయనం చ ।
 విజ్ఞానం చావిజ్ఞానంచ । స త్యం చాన్మతంచ స త్య మభవత్ । ⁸ య-
 దిదం కించ । త ధ్ను త్య మిత్యాచక్షు తే । ⁹తదప్యేష శ్లోకో భవతి ॥ ౬ ॥

* “శరీర” ఇతి చ వహాంష్ట్రీయ శిష్టాః ఆద్యుదాత్తం పఠంతి.

సప్తమోఽనువాకః.

—* బ్రహ్మసద్భావవిషయః. *

౧ 1 అస్ ద్వా ఇన మగ్ర ఆసీత్ | తతో వై స దజాయత | త దా-
 త్తాన్గ్ం స్వయ మకురుత | తస్మా త్త ఘ్నుకృత ముచ్యత ఇతి | 2 య
 ద్వి త ఘ్నుకృతమ్ | రసో వై సః | రస్గ్ం హ్యేనాయం లభ్యా ఽఽనన్దీ
 భవతి | 3 ణో హ్యేవాన్యా త్కః స్త్రాణ్యాత్ | య దేష ఆకాశ ఆనన్దో
 స స్యాత్ | ఏష హ్యేవానన్దయాతి | 4 యదా హ్యేవైష వతస్త్విన్న-
 వృశ్యే ఽనాత్మ్యే ఽనిరుక్తే ఽనిలయనే ఽభయం ప్రతిష్ఠాం విద్ధతే |
 అథ సో ఽభయంగతో భవతి | 5 యదా హ్యేవైష వతస్త్విన్నదర మ-
 న్తరం కురుతే | అథ తస్య భయం భవతి | 6 తత్త్వేన భయం విదుషో
 మన్వానస్య | 7 తవప్యేష శ్లోణో భవతి || ౭ ||

అష్టమోఽనువాకః.

—* ఆనందమీమాంసాదికమ్. *

౧ 1 భీషా ఽస్మా ద్వాతః పవతేభీషో దేతి సూర్యః | భీషాఽస్మానగ్ని
 శ్చేంద్ర శ్చ మృత్యుర్ధాపతి పఞ్చమ ఇతి సైషా ఽఽనన్దస్య మీమాగ్ంసా
 భవతి | 3 యువా స్యా ధాను యువా ఽధ్యాయికః* | ఆశిషో ద్రక్షి-
 ష్ఠో బలిష్ఠః | తస్యేయం పృథివీసర్వా విత్తస్య పూర్ణాస్యాత్ | స ఏకో మా-
 నుష ఆనన్దః† | తే యే శతం మానుషా ఆనన్దాః | స ఏకో మనుష్యగన్ధర్వా-

* “ధ్యాయికః” ఇతి భాష్యసమ్మతః పాఠః.

† ఆత్మ మనుష్యప్రాయేఽపి—శ్రోత్రియస్య చాకామచాతస్య | ఇతి వాక్యం ద్రావిడాః పఠన్తి.

1 గా మాననద్యః శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య । 2 తే యే శతం మనుష్యగణ
 3 ర్వాణా మాననద్యః । స ఏకో దేవగణర్వాణా మాననద్యః । శ్రోత్రియస్య
 4 చాకామహతస్య । 5 తే యే శతం దేవగణర్వాణా మాననద్యః । స ఏకః
 6 పితౄణాం చిరలోక లోకానా మాననద్యః । శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య ।
 7 తే యే శతం పితౄణాం చిరలోకలోకానా మాననద్యః । స ఏక ఆజానజా-
 8 నాం దేవానా మాననద్యః । శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య । 9 తే యే శత
 9 మాజానజానాం దేవానా మాననద్యః । స ఏకః కర్మ దేవానాం దేవా-
 10 నామాననద్యః । యే కర్మణా దేవా సపియన్తి । శ్రోత్రియస్య చాకామ-
 11 హతస్య । 10 తే యే శతం కర్మ దేవానాం దేవానా మాననద్యః । స ఏకో
 11 దేవానా మాననద్యః । శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య । 12 తే యే శతం
 12 దేవానా మాననద్యః । స ఏక ఇన్ద్రీస్యానద్యః । శ్రోత్రియస్య చాకామ-
 13 హతస్య । 13 తే యే శత మిన్ద్రీస్యానద్యః । స ఏకో బృహస్పతే రానద్యః ।
 14 శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య । 14 తే యే శతం బృహస్పతే రానద్యః ।
 15 స ఏకః ప్రజాపతే రానద్యః । శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య । 15 తే యే
 16 శతం ప్రజాపతే రానద్యః । స ఏకో బ్రహ్మణ ఆనద్యః । శ్రోత్రియస్య
 17 చాకామహతస్య । 16 స య శ్చాయం పురుషే । య శ్చాసా వాద్దిత్యే ।
 18 స ఏకః । 17 స య ఏవంవిత్ । అస్తాన్లోకా త్స్పృత్య ఏత మన్నమయ-
 19 మాత్మాన ముపసంక్రామతి । ఏతం ప్రాణమయ మాత్మాన ముప సం-
 20 క్రామతి । ఏతం మనోమయ మాత్మాన ముపసంక్రామతి । ఏతం విజ్ఞా-
 21 నమయ మాత్మాన ముపసంక్రామతి । ఏత మానందమయ మాత్మాన
 22 ముపసంక్రామతి । 18 త దవ్యేష శ్లోకో భవతి ॥ ౩ ॥

నవమోఽనువాకః.

—* ఆత్మనః అవాక్తాననగోచరత్వప్రతిపాదనమ్. *

ॐ ¹యతో వాచో నివ²ర్తనే । అప్రాప్త్య మనసా ప్రహా । ఆనందంబ్ర-
 హ్మణో విద్వాన్ । న బిభేతి కుతశ్చ నేతి । ²వతగ్ం హవా వ న తపతి ।
 కిమహగ్ం సాధు నాకరవమ్ । కి మహం సాప మకరవ మితి । ³న య
 ఏషం విద్వా నేతె ఆత్మానగ్ం స్పృణుతే । ⁴ఉభేహ్యేవైష ఏతె ఆ-
 త్మానగ్ం స్పృణుతే । య ఏవం వేద । ⁵ఇత్యుపనిషత్ * ॥ ౯ ॥

ఉత్తర శాంతి పాఠః.

ప్రహా నా వవతు । ప్రహా నా భునక్తు । ప్రహా వీర్యం కరవావహై ।
 తేజస్వి నా వధీత మస్తు మావిద్విషావహైః ॥ ఓం శ్వాన్తి శ్వాన్తి శ్వాన్తిః ॥

ॐ ¹బ్రహ్మవిదిదమయమిద మేకవిగ్ంశతి, ²రన్నాదన్న రసమయాత్పా-
 ణోవ్యానోఽపాన ఆకాశఃపృథివీపుచ్చగ్ం వడ్విగ్ంశతిః; ³ప్రాణం య-
 జుర్ ఋశ్సామా దేశోఽథర్వాణ్గిరసః పుచ్చం ద్వావిగ్ంశతి; ⁴ర్యతశ్చ
 ధర్మగ్ం ప్రత్యం యోగో మహోఽష్టాదశ; ⁵విజ్ఞానం ప్రియం మోదః
 ప్రమోద ఆనందో బ్రహ్మపుచ్చం ద్వావిగ్ంశతి, ⁶రసన్నేవాధాష్టావిగ్ం-
 శతి, ⁷రసన్నోదశ ⁸భీషాఽన్తాన్తానుషో మనుష్యగన్ధర్వాణాం దేవగన్ధర్వా-
 ణాం పితౄణాం చిరలోకలోకానామాజానజానాం కర్తదేవానాం యోక-

* అత్రానువాకాదిబోధకం వాక్యజాతం ద్రావిడైః సపత్యతే ప్రపాఠకస్యాసమా-
 త్తత్వత్. తేషాంసుతే “ భృగుర్వైర్వాఱిః ఇత్యారభ్య ఇత్యుపనిషత్ ” ఇత్యంతో
 ఖాగః, తృతీయానువాకయాపః.

ర్కణా దేవానా మిన్ద్రీప్య బృహస్పతేః ప్రజాపతేర్బ్రహ్మణ స్సయశ్చ
సంక్రామత్యేకపఞ్చాశ, ద్యతః కుతశ్చ నైకమేకాదశ నవ ॥ ౯ ॥

బ్రహ్మవిన్నవ ॥ ౯ ॥

వారిః ఓమ్ ॥

తైత్తిరీయోపనిషది ద్వితీయః ప్రశ్నస్సమాప్తః.